СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК XLVIII. Ч. 262. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 9-го листопаду 1940. No. 262. Jersey City, N. J., Saturday, November 9, 1940. VOL. XLVIII.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016; 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗАКИДИ АМЕРИКАНСЬКІЙ ПРЕСІ

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції секретар внутрішніх справ, Гаролд Ікес, закинув американській пресі, що вона не має свободи писання і її треба ту свободу щойно здобути. А та свобода, говорив він, загрожена не з боку уряду, тільки з боку самого заряду ґазет, що з черги знаходяться під натиском ріжних оголошевих бюр та поодиноких компаній. Як доказ на своє твердження Ікес наводив, що перший раз президент Рузвелт був вибраний при допомозі 40% американської преси. Другий раз лиш 36% піддержувало його, а в останніх виборах піддержувало його всего лиш 23%, а проте нарід вибрав його великою більшістю голосів. Це є доказ, говорив Ікес, що преса не відбивала настроїв людей і не говорила правди. Один з приявних журналістів запустився в дискусію з Ікесом, та говорив, що поняття „правди" дуже зглядне. Хто має рішати, чи щось є правдиве, чи ні? Коли читачі уважають, що якийсь часопис не пише правди, вони можуть повернутись до того, що на їх думку пише правду і справа полагоджена. Завданням ґазети є писати те, що на її думку є правдиве, а не те, з чим годиться більшість нації, казав далі один журналіст.

ВІТЕР ПОВАЛИВ ВЕЛИКИЙ МІСТ.

ТАКОМА (Вашингтон). — Страшний вітер, що дув з силою 42 миль на годину, повалив величезний міст побудований над водним просмиком „Пуджет Савнд". Цей міст мав посередині повітряне споєння, третє що до величини в Америці. Вітер наперед почав хитати мостом, а далі розірвалось споєння і з ґрюкотом куски почали падати в воду. Куски з мосту розлітались мов тріскаючий на вогні горох. Двох людей було в той час на мості в своїх автах і обоє якимось чудом врятувались. Як мостом почало трясти і він заломався так, що автом годі було їхати, вони повискакували з авт і почали бігти в напрямку камінних філярів. Там вони врятувались. Міст був зовсім новий, побудований пару літ тому.

ДЕМОНСТРАЦІЯ МОТОРОВИХ ЛОДОК.

НЮ ЙОРК. — На Східній Ріці в Ню Йорку демонстровано нові військові моторові лодки, побудовані для американської фльоти. Ці лодки мають 70 стіп довжини і роблять на годину по 60 миль. На них є по 4 торпедових труб. В часі воєнних операцій вони зо страшною скорістю підїздять під тяжкі воєнні кораблі і пускають у них торпеди. Таких лодок американська фльота дістане цілу хмару.

АНҐЛІЯ БУДУЄ ТУТ КОРАБЛІ.

ВАШИНҐТОН. — Анґлійська покупна місія замовила в Америці будову 120 тяжких торговельних кораблів за ціну сто міліонів долярів. Ті кораблі мають заступити ті втрати, які тепер поносить Анґлія внаслідок нападів німецьких субмарин і літаків.

ВИБУХ В АВТОМОБІЛЮ.

СКРЕНТОН.—Коли син і донька місцевого д-ра Ребгорна всіли до авта свого батька і хотіли рушити з місця наступив страшний вибух, який розірвав авто і вбив їх обох на місці. Нема сумніву, що хтось підложив бомбу і получив її з електричним „стартером". Поліція шукає за справником.

ХОЧУТЬ ЗНОВ ДЖАНА ЛУЇСА.

ВАШИНҐТОН. — Серед юній Конґресу Промислових Орґанізацій прихильники Джана Луїса, голови К.П.О., повели кампанію, щоб знов вибрати його головою К.П.О., коли6 він зрезиґнував з головства. Джан Луїс в кінцевих днях виборчої кампанії виступив отверто за Вендела Вилкого і заповів, що уступить з головства К.П.О., колиб Рузвелта знов вибрано президентом. Тепер чимало робітничих провідників натискає на Луїса, щоб він додержав обіцянки. Інші хочуть його далі мати. Юнії К.П.О., внаслідок виступу Луїса поділені. Цей поділ зникне, коли він справді уступить, думає чимало робітничих провідників. Вони кажуть, що уступлення Джана Луїса прискорить порозуміння з А. Ф.П. Президент Рузвелт недавно заповів, що його першим кроком у ролі нововибраного президента буде привернути мир у робітничих рядах.

ВОЛ ЗА СПІВПРАЦЮ В ПРОМИСЛІ.

НЮ ЙОРК. — Метю Вол, заступник голови А. Ф. П., заявив, що робітництво і власники фабрик мусять чимскорше прийти до порозуміння і виробити пляни тісної співпраці, коли не хочуть, щоб уряд витискав з промислу шляхом податків гроші, виснажував промисл та зменшав можливість добрих заробітків для робітників і власників.

ПАНІ РУЗВЕЛТ НЕ БАГАТІЄ, ХОЧ ПРАЦЮЄ.

ВАШИНҐТОН. — Жінка президента, пані Рузвелт, сказала, що хоч вона заробляє великі гроші з промов і журналістики, то всі ті гроші вона видає на добродійні ціли і нині вона має менше грошей в банку, ніж в 1932.

МОРҐЕНТАВ ДАЛІ ЗАДУМУЄ ЗАДОВЖУВАТИ КРАЙ.

Секретар фінансів Г. Морґентав заявив, що конґрес мусить чимскорше знести границі задовжування краю; також мусить ухвалити нові податки, щоб ними покрити видатки зброєння. „Ми тільки що почали зброїтись", кілька разів повторяв Морґентав. Теперішня границя задовжування виносить 45 біліонів долярів. Та границя вже осягнена, а тут зброєння натискає на адміністрацію робити нові видатки. Щоб покрити ті видатки, казав Морґентав, треба наперед наложити нові податки, зокрема на ті державні бонди, які були дотепер без оподаткування. Далі треба на черговий рік піднести границю задовжування на десять до пятнацять біліонів долярів. На 1942 рік треба буде знов ту границю задовжування підносити, говорив Морґентав.

ЗАГРОЗА ІНФЛЯЦІЇ

Ця заява Морґентава мала на біржі великий вплив. Всі уділи почали дуже скакати вгору. Деякі з них підскочили на десять точок. Фінансові кола говорять, що заява Морґентава має виразно інфляційні стремління. До задовжування краю причиняється ще також і це, що наступного року припадає сплата двох біліонів долярів, затягнених раніше. Нові видатки і зворот старих довгів змусить край до тяжких податків, або до обнижування вартости доляра, або до обох, думають фінансисти.

ВАШИНҐТОН ВІТАЄ РУЗВЕЛТА

Вашингтонське населення справило президентові в часі його приїзду до столиці в характері президента вибраного втрете велику овацію. Біля 20,000 вийшло його повитати.

ПОГОЛОСКИ ЗМІНИ В КАБІНЕТІ

Секретар внутрішніх справ, Гарольд Ікес, зложив на руки президента резиґнацію зо свойого уряду, даючи в той спосіб президентові нагоду або його знов приняти, або дібрати собі на чергову каденцію іншого секретаря. В той спосіб Ікес дав приклад іншим секретарям, щоб резиґнували і давали президентові нагоду змінити кабінет, колиб він це уважав за потрібне. Ходять чутки, що до нового кабінету увійде нюйорський посадник Ля Ґардія, а також бувший підсекретар війни Джансон, якого президент на хвилю був усунув, а дав секретарство републиканцеві Стимсонові. Стимсон тепер мабуть відійде.

БРИТІЙЦІ ВИЯВЛЯЮТЬ ВЕЛИКУ АКТИВНІСТЬ НА ВСІХ ФРОНТАХ

Британські воєнні комунікати, як теж і звідомлення американських кореспондентів, подають багато воєнного матеріялу, з якого виходить, що велика Британія зачинає братись до офензиви. День за днем є бомбардовані французькі, німецькі і голяндські пристані. Та головна увага звернена таки на фабрики в Німеччині, які є бомбардовані по ріжних містах. Між іншим збомбардовано фабрику літаків в Спандав, передмістю Берліна. Налети відбуваються навіть і підчас густої мраки. Далі британські летуни бомбардують теж і стратеґічні італійські позиції в Африці.

ІТАЛІЯ РОЗПОЧАЛА ВЛАСТИВУ ОФЕНЗИВУ В ГРЕЦІЇ

Грецька армія мусить тепер рахуватись зо зміцненими італійськими силами, що чисельно вже перемагають. Таке звідомлення з Білгороду, столиці Югославії, звідки тепер походять ще найвірніші вісти про воєнні події в Греції. Кажеться, що італійські частини вже отворили собі шлях на місто Яніну, довкола якої вже ведуться бої. Італійці зачинають теж витискати грецькі війська, що вдерлися до Альбанії.

НЕДОПУСТИЛИ ЛЕТУНІВ ДО ЛОНДОНУ

Це новина, та ще й яка, коли британський воєнний комунікат підкреслює, що була така ніч, що ні одна німецька бомба не впала на Лондон. І то не тому, щоб німецькі летуни не хотіли столиці бомбардувати, а тому, що їх британська протилетунська артилерія до Лондону не впустила.

ПИШУТЬ, ЩО ЛОМЛЯТЬ БРИТІЙСЬКУ БЛЬОКАДУ

Німецька преса, як і німецькі воєнні комунікати, твердять, що німці боряться з британською бльокадою дуже успішно. Кажуть, що найбільшу шкоду завдають британцям на морі недалеко західнього побережа Ірляндії.

ҐРАТУЛЮЮТЬ ПРЕЗИДЕНТОВІ. — На наступний день по виборах громада ради сусідів відвідала президента в його приватному домі в Гайд Парку, Ню Йорк. Стрілка показує президента. Коло нього його родина.

СТАЛІН ПРИСЛУХУЄТЬСЯ, ЯК ТИМОШЕНКО ВИХВАЛЮЄ ЙОГО „МУДРУ ПОЛІТИКУ"

МОСКВА. — Як бувало, так і цього року святковано річницю большевицької революції при масовій участи ріжного роду війська, артилерії, повзів, літаків і людности, що приглядалась тій червоній імітації давніх царських парад. Та цього року можна було завважити те, що на першому місці не було видно Сталіна, як минулими роками. Він стояв дещо ззаду, а на переді виднілa тільки постать маршала Семена Тимошенка, що відбирав салют та виголошував „святочне слово". Зате Тимошенко висловлював постійно того, що то за ним прислухувався його промові. Він розповідав широко про нові „побіди" Совєтів, які вони віднесли завдяки „мудрій політиці Сталіна", що держить край в мирі. Казав, що Совєти виконали чудово третю пятилітку. Сталіна, що совєтський промисл і хліборобство дуже зросли. Далі підкреслив, що Совєти здобули величезний вплив в міжнародніх справах, та що їх престиж зріс в очах робітників цілого світу. Казав, що коли інші народи проливають кров на полях битв, Совєти розбудовують воєнну силу на нові лади.

Усіх розторощать, хто їх нарушить.

Далі Тимошенко взивав ввійсько і край, щоб матись на осторозі, бо міжнародня ситуація дуже складна. Але заразом заявив, що совєтська армія розторощить кожного, що посмів би нарушити границі СССР. При тому Тимошенко згадав і за нові краї, які дістались Совєти „мирним шляхом", як Буковину, Басарабію, Естонію, Латвію, Литву і т. д.

ДОГОВОРИЛИСЬ У СПРАВІ СІНҐАПУР.

ЛОНДОН. — Уже заключено умову між Злученими Державами і Великою Британією в справі морської британської бази в Сінґапур. Її зможе вживати для своїх потреб фльота Злучених Держав. Та нічого не знати про ближчі умови. Найбільше заціікавлені британці в тому, чи британська фльота також матиме право вживати для своїх потреб на західнім Пацифіку ті морські бази, що належать до Злучених Держав.

ГОТОВІ БОМБАРДУВАТИ РИМ.

ЛОНДОН. — Британський уряд дав до зрозуміння, що італійська столиця може бути в короткому часі бомбардована британцями в такий самий спосіб, як є бомбардовані інші міста. Це має статись тому, що італійські летуни беруть участь в бомбардуванню Лондону. Як відомо, існувала свого роду тиха умова, щоб Риму не бомбардувати тому, що він є осідком Папи, згл. Ватикану. Кажуть, що Італія на те приготована, бо про таку можливість були натяки в італійській пресі.

ІРЛЯНДІЯ ТАКИ ОСТАНЕ НЕВТРАЛЬНОЮ.

ДАБЛИН. — Ірляндський премієр, Імон де Валера, заявив в ірляндськім парляменті, що Ірляндія боронитиме своєї невтральности, не вагаючись навіть проливати за неї кров. Це має бути осторога, звернена проти Великої Британії, що хотілаб мати до своєї розпорядимости ірляндські морські бази. Де Валера назвав „брехнею", пущеною в рух „самим британським урядом", будьтоби німці наповняли свої кораблі паливом в ірляндських пристанях.

ПОЛЬЩА ПРОТИ РУМУНІЇ.

ЛОНДОН. — „Традиційна" польсько-румунська приязнь зачинає набирати іншого характеру. Лондонський польський уряд відкликав з Румунії свого амбасадора на знак протесту проти арештування з боку румунської влади давних польських достойників: маршала Сміґли-Ридза і Йосифа Бека, б. польського міністра заграничних справ.

ПРОТИЯПОНСЬКА АҐІТАЦІЯ В ІНДО-КИТАЮ.

ГОНҐ КОНҐ. — Японія стурбована тим, що в полудневій частині Індо-Китаю розгорілась сильна аґітація, звернена проти неї. Каже, що її ведуть „американські британські та китайські аґенти", а також і французи, що є прихильниками ген. де Ґоля.

ЕСПАНІЯ І ПОЛУДНЕВА АМЕРИКА.

МАДРИД. — Звернула на себе загальну увагу „Еспанська Рада", покликана до життя ген. Франком, яка має на ціли поширити, чи відновити, еспанські впливи в Латинській Америці й Филипинах.

ШПІОНАЖА В ТУРЕЧЧИНІ.

ІСТАНБУЛ. — Що Туреччині прийдеться в скорому часі відіграти велику міжнародню ролю пізнати між іншим і по тім, що вона завалена ріжного роду шпіонами. Кажуть, що найбільше є там німецьких аґентів. Наразі арештовано 78 осіб, запідозрених в шпіонажі. Є вони ріжних національностей. А між ними є і турки, головно студенти, що вчились в школах в Німеччині. Їх підозрівають тепер у тому, що вони стали націстівськими аґентами.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БІЛЬШІСТЬ РІШИЛА

В демократичній країні може бути лад і порядок та надія на краще життя тільки тоді, коли меншина прийме великодушно програ і приступується до того, що вирішила більшість. З того не виходить, що меншина має зректися дальшого слова критики. Це тільки означає, що меншині не вільно саботувати якоїсь загально-народньої справи, наприклад такої, як оборона краю, тому, що її ведення не є в її руках, а в руках уряду більшости. Навпаки, меншина має дати урядові у таких справах всю допомогу в такий самий спосіб, якби ці справи вів уряд, що походить з її рядів. На таку допомогу повинен числити і теперішній президент Рузвелт також і підчас своєї третьої каденції, не зважаючи на те, що проти неї поважний спротив. Вислід виборів вказує на те, що видно, що більшість в краю є того переконання, що тепер стоять перед нами важніші речі ніж традиція, та що до керми державою годі тепер допускати людину, яка не ознакомлена цілком добре з світовим воєнним конфліктом, зо замотаною міжнародньою ситуацією та з тяжкими внутрішньо-американськими проблемами. За це добре, що меншина мала нагоду розібрати своє становище з усіх боків та виказати ті ріжні небезпеки, які на її думку, ждуть Америку. Таким робом президентські вибори дали широким масам нагоду пізнати глибину ріжних важних проблем і зрозуміти, про що іде, на що в краю заноситься. Усе те вийде на добре, бо хоч теперішня адміністрація остане надалі при владі, вона цілком певно буде числитись і з голосом меншини, хочби тому, що ця меншина це 45% голосуючих.

Усі ми знаємо, як глядять тоталітарні держави на демократію. Вони цілком певно добре приглядались нашим демократичним виборам, які, треба признати, були цілком відмінні від тих, що їх переводять тоталітарні держави. У нас можна було говорити і писати, що хто хотів. І хоч можна не годитись з деякими способами цеї виборчої кампанії, підчас якої зачеплено і родину президента Рузвелта, а Вилкого названо „гітлерівцем", то назагал треба визнати, що краще, що було так, ніж малоб бути інакше, так, як в тоталітарних державах, де нема у таких випадках ніякої виміни думок, де прямо лячно голосувати на іншу особу крім тої, що її висуває сам уряд. У нас є побіда, та не одиниць, але більшости. І коли хочеться бути справжнім демократом, то таки треба думати так, як це виявив президент Рузвелт, коли заявив, що він має більше довіря до колективної думки американського загалу ніж до думки когонебудь з американців, маючи тут на увазі одну особу. Це важне особливо тоді, коли та колективна думка зістала виявлена без примусу, не під оком чекістів чи Гештапа, а вийшла з доброї волі й чистого переконання. Ось так, а не інакше треба приняти нам усім те рішення, яке видав американський нарід у своїй більшости дня 5. листопаду.

З ВІСТЕЙ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ

Помер Петро Саксаганський.

Дня 17. вересня помер в Києві, в віці 82 років, відомий український артист Петро Саксаганський (Тобілевич), останній з ряду фундаторів славного колись побутового українського театру.

Проф. І. Огієнко став ченцем.

Проф. д-р Іван Огієнко помістив в українській пресі наступну заяву: „Відходячи від світського стану й стаючи ченцем, звертаюсь до всіх з гарячим проханням пробачити мені всі мої провини, вільні й невільні, які я кому заподіяв чи то словом, чи то ділом, чи то думкою. Взавтра перестану бути Іваном Огієнком, а стану смиренним ченцем, горливим богомольцем за кращу долю українського народу, а тому вдруге і утретє уклінно прошу всіх ласкаво пробачити мені все, в чому тільки я прогрішився, коли перед ким. Року Божого 1940, жовтня 6-го дня. Проф. д-р Іван Огієнко".

Помер ген. Сальський.

У Варшаві помер по тяжкій хворобі генерал Володимир Сальський, що займав ріжні високі становища в армії й уряді Української Народньої Республики. У роках 1919—20 був Покійний військовим міністром У. Н. Р.

Успіхи співачки Евгенії Зарицької.

В Сієні підчас музичного тижня була вперше виставлена опера Олександра Скарлятті п. н. „Триумф чести", в якій відспівала з великим успіхом мецосопранову партію українська оперова співачка Евгенія Зарицька. Преса написала про цей виступ дуже прихильні рецензії. Співачка виступає в ріжних театрах, а також співає і в радіо.

Комітет Збереження Старих Памяток.

Совєти оголошують, що „за постановою ради народніх комісарів УССР від 31. серпня ц. р. утворено комітет охорони та збереження історично-культурних і археольогічних памяток при раді народніх комісарів УССР.

Комітет затверджено в такому складі: голова комітету: Панч П. Й.; заст. голови: Воскобойник О. І.; члени комітету: Бажан М. П., Богомолець О. О., Бухало С. М., Бурачек М. Г., Головко Г. В., Довженко О. П., Кричевський Ф. Г., Кримський А. Ю., Козицький П. О., Компанієць М. П., Колеса Ф. М., Моргилевський І. В., Петровський М. Н., Славік М. Л., Студинський К. Й., Тичина П. Г., Яновський Ю. І. Рада народніх комісарів УССР зобовязала виконавчі комітети обласних рад депутатів трудящих та облвиконкоми утворити комітети охорони історично-культурних, архітектурних та археольогічних памяток УССР при виконкомах обласних рад та облвиконкомах.

Рада економічного Атлясу.

Совєти подають, що „Рада народніх комісарів УССР своєю постановою від 5. 9. 40 р. затвердила редакційну раду економічного атлясу УССР в такому складі: Гречуха М. С., Калашніков І. П., Лисенко Й. Г. (голова ред. ради), Редько Ф. А. (заст. голови ред. ради), Рудий П. Т., Рябічко В. А., Рудницький В. В., Розанов М. Ф., Чернишов Б. І. Редакційна рада має закінчити видання економічного атлясу УССР до 1. січня 1941 року".

Польські назви для Західньої України.

„Комуніст" з дня 1. 9. 40., подає, що відділ пропаганди і агітації ЦК КП(б)У через Держнацменвидав УССР має видати 60 назв політичної літератури на польській мові для західніх областей України.

ЯК ЖИВЕТЬСЯ ПІД ДИКТАТУРОЮ

(Докінчення).

Націвська справедливість.

Згідно з західнім способом думання, справедливість це найсильніша підпора цивілізації. Справедливість походить зо закона, а закон є для охорони невинного не лиш від несправедливости поодиноких осіб, але й від несправедливости уряду і від цілої машинерії закону.

У краю наців нема такої річи, як закон у західнім понятю. „Фірер", а через нього, націвська партія, що означає уряд, видає закони. Якийсь акт, що є законним одного тижня, може бути признаним нелеґальним наступного тижня; такий вчинок, доконаний тоді, коли він був леґальним, не врятує його від наслідків. Націвська партія має Гештапо, для виконування її бажання. Гештапо, або тайна державна поліція, вища понад усі суди й всю машинерію справедливости. Якщо Гештапо рішить, що суддя або суд присяглих „помилились", признавши когось невинним, воно може наново його арештувати, коли він виходить зо суду. І нема нічого взагалі денебудь у Німеччині такого, до кого можна би було відкликатись. Вас не обвинувачують за жаден злочин. Вас ніхто не судить ані засуджує. Ви попросту полишаєтесь у вязниці або в концентраційнім таборі, поки вас не випустять.

Поліція найвищий закон.

У націвським поліційнім кодексі заявляється: „Поліція має завдання ввести в силу волю фірера і може підприняти всі потрібні кроки до цеї цілі".

Академія німецького закону признає за основу всеї німецької справедливости: „Якщо нема означеного кримінального закону, який безпосередньо можна би застосувати до вчинку, тоді цей вчинок має бути караний, згідно за законом, який у фундаментальним законі найліпше застосовується".

На цій основі може попасти до вязниці майже кожний чоловік майже за ніщо. Чи пересухання відбудеться, щоб ствердити факти в скарзі проти когось, — можливо внесений бизнесовим соперником, — залежить від примх тайної поліції.

Держава на першім місці.

Льояльність до держави стоїть понад всіми іншими відносинами. Обовязком кожного є донести про кожну „недостачу патріотизму" чи то зо сторони його матері, брата, жінки або приятеля. Якщо цього дана особа не зробить, вона може бути тяжко покарана.

В однім великім університеті два 15-літні хлопці були приневолені на їхніх батьків до тижневого споєвідальника Гітлерівської Групи Молоді. Це було перед війною. Батько одного з хлопців заявив був, що Верзайський договір був меншою несправедливістю, ніж договір, який була би зробила Німеччина, якщоб вона була виграла війну, по чотирольтній тяжкій боротьбі. Інший батько не віддав Гітлерівського поздоровлення своїм клясам. Їх арештовано, й їх ніколи більше не бачено. Ті приклади наводиться, бо вони є типічні, не незвичайні.

Як молодий німець, ви зобовязані говорити: „Ми мусимо вчитися мовчати, не тільки коли нас трактується справедливо, але мусимо зносити несправедливість мовчки".

Націвська преса.

Новинки, які находимо в пресі в тоталітарних державах, не є новинками в принятім значінню того слова. Націвські часописи, журнали, радіо, ба навіть театральні і фільмові представлення, що мають за завдання подавати інформації, цілком не уважають за свій обовязок подавати правду.

Вони дбають виключно про те, щоб „гострити" націвську партійну сокиру і представляти правду лиш випадково, коли вона корисна для цієї націвської партії. Тим, що хотіли би подавати інформації як справдішні інформації, без огляду на розпорядки наців або подавати ті інформації в противним забарвленню до офіційної опінії, займеться Гештапо, котре визначить їм кару, що може сягати аж до кари смерти.

Націвська преса не лише вмисно і безнастанно фальшує всі інформації, дотично положення в краю, і навіть не закриває того, що їх фальшується, а противно виказує гордість з того, як жовнір, що сповняє свою службу для краю; націвська преса поприще подає також в такий самий спосіб інформації про події в решті світу.

Приклад цензури.

Так наприклад на „голивудській фільмі була представлена кухня в домі американського робітника. На тім образку було представлене, як господиня дому викидає бляшанки з пива на двір. Таке „марнування" „конечних матеріялів" могло видаватися чимсь незвичайним для німців, що безнастанно читають у своїх часописах про „розпуку викликуюче вбожество" і „заворушення" в Злучених Державах і тому цензор не дозволив показувати в Німеччині цю сцену.

Навіть періодичні наукові журнали, з яких знаменитого видавання Німеччина колись славилась, не є вільні від всевладної диктатури.

Расові нісенітниці націвської партії, яких нігде на землі між ученими в вільних демократичних краях не приймається, мусіли бути приняті німецькими ученими. Вони мусять писати на цю тему і працювати над нею в лябораторіях та одобряти її.

Вишколені, визначні уми, що є спосібні до збагачування світа великими винаходами, мусять посвячувати своє життя на доказування правдивости ідей, що зродились з політичних причин у заскорузлих умах партійних провідників.

Хвалять бомбардування цивільного населення.

Один німецький науковий періодичний журнал помістив недавно статтю, в якій оправдується бомбардування цивільного населення з медичних причин: „Воно відбувається найбільше на фізичних нездарах, що найменше заслугують на життя".

Якщо в Німеччині не купує хтось нацистичних часописей, то його вважається підозрілим. Якщо хтось не купує журналів, він теж уважається підозрілий. Якщо хтось не прислухується націвським радіовим передачам, він теж є підозрілий. А той, хто є під якимсь оглядом підозрілий, переконається небаром, що йому неможливе жити в націвській Німеччині.

Закон заявляє: „Тим, що говорять у користь партії, належить прислухуватися в кожній робітні, публичнім сквері, фабриці і школі". Загонисті нацисти й у шпитальних салях уставляють радіові прилади для передачі політичних бесід. Навіть в ночі в передодень Різдва націвський уряд у півночі проголошує свою заяву через радіо і тоді нічну Сл. Божу відсувається на одну годину пізніше. Ніхто, ніколи й ніде не може стояти на перешкоді державі.

„ХАЙ ГОВОРЯТЬ ФАКТИ"

Дня 13. жовтня виголосив у Винніпегу доклад через радіо Джан В. Дейфо, начальний редактор винніпеґської „Фрі Прес". Його доклад був одним з низки викладів на тему „Хай факти говорять", які виголошується заходами управи публичної інформації в Отаві.

Дейфо підкреслив, що для європейських диктатур не може бути ніякої забезпеки, як довго існує лиш одробинка якоїсь свободи. Тому, казав він, вони приневолені провадити війну так довго, поки не зникне всяка свобода.

Він сказав, що для Гітлера і Мусолінія світ не може існувати далі в напівсвобіднім і напів-невільничім стані. Тому вони рішились на війну, що в своїх цілях має поширитись на цілий світ. Вона мусить бути ведена аж поки не буде знищений всякий слід свободи на світі, або, поки диктатури самі себе не знищать в огні, який розпалили.

Демократії запізно звернули увагу на значіння визову нацизму і тому платять дорого за те спізнення, казав він далі. Особливо платять европейські демократії.

Якщо освідомлення прийшло запізно для Европи, то воно ще не є запізно для Канади і Злучених Держав. Ще час взятись до рятування свого способу життя. І не треба забувати, що Злучені Держави в хвилині розпучливої кризи дали Британії зброю та муніцію. Хоч їм самим цього не доставало. Це пожертвування для оборони Британії стане відоме в історії, як переломова точка в цій війні, казав бесідник.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(74)

— Діло?... Ну, гаразд... Заходь же до мого куріня, — засміявся старий, запрохуючи рукою до хати, — повечеряємо та тоді й про діло побалакаємо.

Крига переступив порога й опинився в середині правдиво запорозького куріня, аж зупинився, здивований.

— Щго? — запитав старий, покмітивши це, й посміхнувся. Січ-ненька нагадало?... Стареча примха, голубе... І на Божій дорозі, мабуть, не позбудуєя тих звичок січових. Це в мене для моїх хлопців, котрі молодші, а сам я ось у цій хижі на останці віку свого проживаю. Старий став, поки душа просить...

Він показав на двері ліворуч від загального житла відділено було „хижу" старого грубою, як догадувався Крига по одвірках, стіною.

— Малий! — гукнув господар.

З далекого кутка, аж під образами, схопився зза столу хлопець-підліток у козацькому січовому вбранні й, протиснувшись між столами та лавами до порога, вклонився гостеві й став перед старим.

— Це мій джура, — засміявся господар. — А збігай, сину, до матері та скажи, щоб подала нам дечого випити й причаркнути, а далі й добру вечерю хай приготує... Гість у дідa, скажи.

Хлопець крутнувся й зник надворі.

— А тепер прошу ласкаво, пане осавуло, в мої покої.

Дідуган відчинив двері в „хижу", й Крига ввійшов у велику світлицю. Шо перше кинулося йому у вічі — це покуття з цілим іконостасом образів: посередині, по обидва боки в кутку, — в коштовних — золотих і срібних — шатах із самоцвітами, а далі вже не такі дорогі — на дереві й на полотні в гарних рямах. Найповажніше місце займала січова Покрова та Межигірський Спас, майстерні списки з перетворів, а далі були св. Миколай, св. Дмитро й багацько всяких угодників та вгодниць. У самому кутку висіла велика — трохи не ціле паникадило — лямпада, оздоблена довкола невеличкими посвітачами з восковими недогарками в них. Лямпада ясно горіла й, мабуть, постійним, негаснучим огнем, а свічечки запалювалося, розуміється, в урочистих випадках.

Гість не був із дуже побожних людей, але капличний вигляд світлиці так подіяв на нього, що рука сама потяглася перехреститися. Друге, на що не можна було не звернути уваги, — це багато килимів — і чужих, здобутих, мабуть, у численних походах старого, й місцевого виробу: ними запнуто було сливе щільно всі стіни й застелено й стола, й лави, й велику, окуту залізом, скриню в кутку, й навіть поміст. Над грубим, як звичайна лава, ліжком висів великий розкішний перський килим, а на ньому в мальовничому розполозу навішано було всякої холодної й вогнепальної зброї до лука й мушкета включно: все гарно цяцьковане, дороге, вичищене, лискуче.

— Здорові були в хаті, батьку отамане! — ще раз повітався Крига, вклонившись.

— Здоров, здоров, сину... Сідай, спочивай...

Старий лицар показав рукою на лаву, застелену гарним килимом, і сам сів, усе, ніби ненароком, пильно придивлюючись до гостя.

— У вас, батьку, ціла зброїниця в хаті, — казав, сідаючи, гість. — Трапляється вживати, чи так тількй, для окраси?

— Та, коли хочеш, і те й друге. Сам, здоров, знаєш, що для братчика й окраси кращої нема, як гарна зброя: постригся б у ченці, то, мабуть, і в келії, замість святих образів, понавішував би шабель та пистолів і молився на них, хай Бог простить гріха...

Гулий засміявся.

— Це правда, — посміхнувся й гість.

— А друге... правду кажучи, зброїниця в мене окремо, в льоху, а це — так, забавка. Коли наскочуть часом голомозі, то з цього всього хіба шаблю якусь візьмеш, та й то так, аби слави, що озброєний: до середини, не пускаємо, — маємо подостатком гаківниць, мушкетів і запасу.

— І, здається, гармату на вежі?

— І гармату, — знов засміявся Гулий. — та то більше для того, щоб налякати, а головне — стріляємо з неї, щоб оповістити своїх, коли дехто опиниться в тую хвилю поза хутором далеко, щоб ховався.

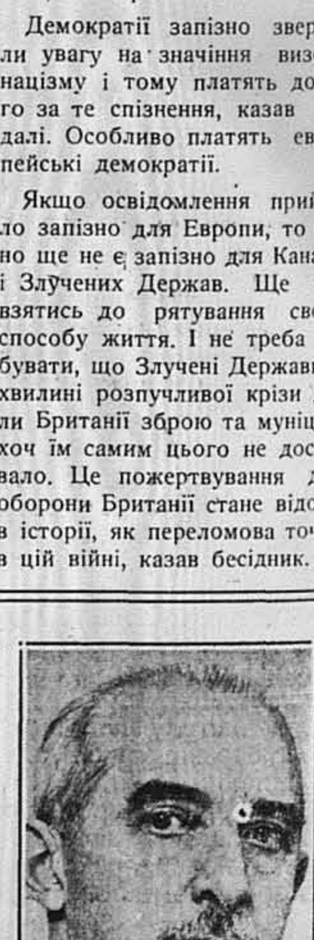
— І часто трапляються наскоки татарських гостей?

— Де пак, — зрідка, та й невеличкими загонами. Біда, колиб уся орда котилася через нас, або що, а то мабуть остерігаються бісурмени ордою пертись далеко на Україну, принаймні понад Дніпром. Було й це, але давно... років із двадцять, мабуть, буде тому. А покищо, спасибі братчикам,

— Ви, батьку, пробачте мені, що я, ніби забувши звичайність, розпитую вас про це. Не бабська це цікавість... Чув я, що надумали Боже діло — ускромити козацьку силу свою й буйний дух січовий у святім монастирі й дати душі своїй спочинок хоч на останці віку... Чув і про те, що для цього волілиб продати те, що вяже ще вас із цим грішним світом, — продати цей ваш хутір. Якщо поголоски ці правдиві й такий намір ви маєте справді, то, мій батьку, я — купець.

Легенька хмарка затінила на хвилину ясне старече лице господареве. Пильно дивився на гостя й ще пильніше слухав його обережний, як ступання по хисткій кладці, й розважний, немов би кожне слово важилося на чуйних терезах, підхід, — слухав і думав: „Навбач такий бравий, щирий козарлюга, а в душі, мабуть, хитрий, як лис..."

(Дальше буде).

ТУРЕЦЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ.

Генерал Ісмет Іноиу, президент Туреччини, що недавно тому заявив у своїй промові, що Туреччина хоче бути в світовій війні невтральною.

НА РІЖНІ ТЕМИ

НАЙРОЗУМНІШИЙ БАТЬКО.

Гукають большевицькі промовці зприводу 23. ювилею московського окружного совєту на честь вождя Сталіна. Кричать до слухачів, аж їм в ухах дзвенить: Нема такої розумної політики, як Сталінівська.

За словами бесідників, розум полягає в мирній політиці. Кілька місяців тому, Сталин вів війну з Фінляндією, і тоді ті самі крикуни говорили, що нема такої розумної політики, як Сталінівська війна, дарма, що ця війна розкрила неміч совєтської Росії.

І як Сталін знову встрягне в якусь воєнну авантуру, ті самі бесідники певно знову скажуть: Нема то такої розумної політики, як війна нашого батька Сталіна.

Не дивуймося цьому людии: в тоталітарних державах розум має зовсім спеціяльне значіння; розумний є той, що так робить, як вожд каже, а вожд усе має слушність.

КВАСНИЙ ВИНОГРАД.

У своїх відгуках про американські президіяльні вибори еспанський часопис „Мадрід", що звісно не може сказати думок, противних поглядам диктатора Франка, пише, що в Америці підчас виборів уживано міліони грошей на підкупство виборців.

Що в Америці видано на вибори міліони долярів, кожному звісно. Одначе, чи вжито ці міліони на купно голосів, це вже закид, який треба би доказати. Скількиж тоді грошей треба би, щоби купити наприклад десять міліонів голосів?

Тому й висказ Франкового „Мадріду" можемо зрозуміти хіба так; що еспанців, котрі почувши про вибори президента, могли би подумати, чи не добре би то було вибирати президента голосами й в нас? — газета потішає: Громадяни, вам не забагається виборів. Навіть в Америці свободи виборів нема: там богачі все перемагають, бо вони собі голоси купують.

ДІРА В ПЛОТІ.

Можливо цей аргумент когось успокоює.

Та чи всіх?

Чи не знайдуться в Еспанії люди, які скажуть: Так? То там платять при виборах в Америці справжні доляри? Ах, чому в нас нема виборів. Здалися би доляри...

ВІСЬ І ВІЙНА.

Ще інша еспанська ґазета, „Алькасар", пише:

„Держави оси не можуть бути приятелями з Америкою, бо Америка це країна жидів і плютократії".

Нема то, як в тоталітарних державах: усе так просто. Жиди й плютократи. Під жидами певно розуміється хіба й тих, що належать до католицьких і протестантських церков, а під плютократами певно десятки міліонів тих, що мають по тисячі долярів річного доходу. Якби цю тисячку долярів переміняти на еспанські пезети, то ми всі булиб еспанськими міліонерами.

БЕЗ ПЕРЕСТАНКУ?

Цікаві факти подає інша еспанська газета про американські вибори: Мовляв, пані Рузвелтова говорить без перестанку на радіо.

Можемо догадатися, як це так сталося, що ґазета винесла таке враження про американську виборчу кампанію: чи не промовляла пані Рузвелтова два рази, як редактор в Еспанії накрутив своє радіо на американську програму?

На тій основі циган дивувався: Що це таке, що скільки разів я до церкви прийду, там усе паски святять?

ОТЖЕ НЕ ГРЕКИ.

Писали недавно римські ґазети, що за італійську війну проти Греції відповідальність спадає на Англію й Грецію.

Зприводу американських виборів одначе, забувши про це, написали, що відповідальність за війну спадає на президента Рузвелта.

Чи повірили їм читачі?

ПЕРЕД ВИБОРАМИ И ПО ВИБОРАХ.

Еспанські, італійські й німецькі газети перед американськими виборами дуже горячкувалися. Писали, які то страшні річи наступлять у світі на випадок вибору Рузвелта американським президентом.

Коли Рузвелт знову став президентом, багато цих ґазет прибрало вигляд крайнього холоду й байдужности. Роблять вид, гейби їм зовсім це було байдужно, що Рузвелт справді став президентом.

Що по виборі немилого їм Рузвелта вони роблять байдужну міну, цьому не можна дивуватися: якби вони далі горячкувалися, то цим вони викликали би в читачах враження, що вибір Рузвелта є поважною невдачою для тоталітарних держав. Дивуватися одначе можна одному: чому вони не передбачили вибору Рузвелта й не прибрали байдужної міни заздалегідь до виборів?

ПО ДЕМОКРАТИЧНОМУ?

Еспанська ґазета „Інформасіонес" помістила з приводу американських виборів статтю під наголовком: Дуже демократичні.

Пише в ній, що американські газети, котрі підпирали підчас виборчої кампанії Вилкого, по виборах обернулися лицем у противну сторону й вже підпирають Рузвелта.

Можемо догадуватися, що на думку еспанського редактора мали би робити американські редактори, як їх кандидат при виборах перепав: певно вони повинніби зняти з клинка рушницю, вичистити зо ржі, наоливити, набити й піти на полювання на кандидата, що виграв вибори.

ТУДИ СТЕЖКА В ГОРОХ?

Представники мексиканського уряду зложили на руки американського амбасадора в Мексику ґратуляції Рузвелтові зприводу вибору його на уряд президента Злучених Держав, а урядові ґазети підчеркують, що поновний вибір Рузвелта дає Мексикові забезпечення дальших добросусідських відносин між двома державами.

Чи вислів таких думок мав би означати, що невибір Рузвелта знову президентом мав би означати перерву в добросусідських відносинах між Мексиком і Злученими Державами або схилення Мексика наприклад кудись до Европи?

ВИБОРИ В ШВАЙЦАРСЬКІМ ЗЕРКАЛІ.

Пише швайцарська газета, „Базлер Національ Цайтунг", орган радикальної демократичної партії, що американські вибори виказали, що американці мають довіря до Рузвелта.

Далі вже зовсім від себе газета додає: „Ми мусимо признати, що це довіря зовсім оправдане й зрозуміле, бо президент Рузвелт багато разів у минулому давав докази ясновидючости".

Це піднімає питання: який вплив мали докази Рузвелтової ясновидючости на його вибір? Що він багато передбачував, це йому призвали навіть його противники, але ці противники зо свого боку обіцяли, що вони будуть ще більше ясновидючі.

З КАНАДИ

II.

ПОЛЯКИ НЕ ТРАТЯТЬ НАДІЇ НА ПОВЕРНЕННЯ ІМ УКРАЇНСЬКИХ І БІЛОРУСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

Ми вже писали нераз, що поляки, без огляду на те, деб вони не жили, в Европі чи в Америці, є майже невиліковно хорі на т. зв. „Ягайлонську ідею". Вона полягає в тім, що до Польщі, на гадку поляків, мусять належати всі ті землі, над якими вона колись володіла „правем і левем", справедливо чи несправедливо. Одним словом, так виглядає, що 99 відсотків поляків ще досі, по таких важких переходах і кількаразовій втраті своєї незалежности з причини крайного шовінізму і нетолеранції, не можуть подумати, що є можлива Польща без українських, білоруських та литовських земель. І в тім саме лежить трагедія Польщі, т. є. в непоборимій жажді панування над чужими народами. Доказом цього може ще бути стаття, поміщена в винипеґській „Газеті Католицькій"', органі польського римо-католицького духовенства. Статтю написав Олександер Равскі, й зветься вона: „Погляд на Східну Европу".

У статті автор застановляється досить обширно над українською справою. На його гадку, прилучення західноукраїнських і білоруських земель до т. зв. Радянської Републики є лише хвилеве. Совєтська Росія буде мусіти ті землі по скінченій війні назад звернути відновленій Польщі, бо „польська держава і польська політична думка не признала і ніколи не признасть фактів, довершених Совєтами на сході".

Совєтська Росія, за словами Равского, ті землі мусить втратити без огляду на те, хто виграє війну, аліянти чи держави „осі". Коли побідять держави „осі", то Німеччина без ніяких трудностей побідить Совєти і відбере українські та білоруські землі й прилучить їх до тої Польщі, що вже є в її руках. Колиж побідить Велика Британія, то Совєтський Союз буде мусіти звернути згадані землі і вони очевидячки, будуть прилучені до Польщі, „бо теперішній стан річей, скорше чи пізніше, в часі війни чи по війні, буде повалений".

Як бачимо, то поляки не можуть розлучитися з гадкою, що втратять українські землі і в шовіністичнім засліпленню твердять, що вони, так чи сяк, останутъ навіки при Польщі. Хоч автор сам признає, що Західня Україна, яку він у своїм засліпленню зове Східньою Малопольщею, є переважно або частинно українським тереном, то проте він не склоняється до признання того, що ті землі мають право до самостійности.

Дальше твердить Равскі, що прибалтійські держави, тобто Литва, Латвія та Естонія, неспосібні до самостійного життя без Польщі як „опікунки" їхньої самостійности. Доказом цього має бути те, що з упадком Польщі і вони втратили небаром свою незалежність.

Вертаючи знову до української справи, автор розписується широко про те, як український нарід тішився великими благами під крилами Польщі. До тих благ малоб належати те, що український нарід в Галичині, в часі 20-літнього перебування під польським пануванням, скріпився економічно та політично.

Польський католицький орґан переповідає ще старі польські брехні про добробут українського селянина під Польщею, називаючи його по старопольському звичаю „хлопом". Очевидно, що нема в статті нічого про нелюдські пацифікації, ні про кольонізацію чи грабіж українського майна, зокрема українських церков на Холмщині і Підляші.

У своїй статті Равскі кпить собі і з „української соборности", яку осягнули українці через окупацію майже всіх українських земель Совєтською Росією. При кінці автор апелює до американських українців, взиваючи їх, щоб ішли слідом старокраєвих українців, які буцімто зрозуміли, що їм „треба спільно боротися зо спільним ворогом" і покинули своє вороже відношення до поляків. Він робить закиди заморській іміґрації, що вона ніби тішиться прилученням українських земель до Совєтів, а називаючи це осягненням соборности і далі стоїть на протипольськім становищі.

Одно є правдиве в статті Равского. А це те, де він признає „блуди" Польщі, кажучи, що „правдою є, що ті помилки, які поповнила стара і нова Польща на українській землі, все приносили для польської державної сили важкі удари".

УСУНУЛИ ВОЄННОГО МІНІСТРА

БІЛГОРОД. — Уступив воєнний міністер ген. Мілян Недіч, якого вважали симпатиком аліянтів, а на його місце прийшов 79-літний ген. Петар Песіч, приятель о. Корошеца, провідника хорватів, відомого з про-італійських симпатій. Уступлення має бути у звязку з бомбардуванням Бітолй, де були жертви в людях, а щодо якого нема досі урядового вияснення.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЛИСТ З „НІМЕЦЬКОГО ПЕРЕМИШЛЯ".

„Deutsch Przemysl"! Таку офіціяльну назву має тепер та частина старої столиці українських князів, яка лежить по лівім березі Сяну та опинилася під німецькою займанщиною.

Один з наших громадян у Філядельфії одержав листа з цього Німецького Перемишля від чоловіка, який дав драла з большевицького раю і опинився по другім боці Сяну. Лист, висланий з Перемишля 30. липня, прибув до Сан Франсиско, Кал., 21. жовтня. Почтові значки на нім двоякі. Одні нові, на яких є німецький напис „Генеральне Губернаторство", а другім старі, з часів Гінденбурга, на яких є новий друк: „Німецька почта, Схід", 40 грошів. Почтова печать в одній мові: „Deutsch Przemysl". Лист був, як звичайно, переглянений цензурною надкомандою німецьких військових сил.

Тому, що в листі тім є деякі нові вістки, про які не писалося ще нічого в українській пресі, а що буде цікаве для нашого загалу, подаю його точно так, як він написаний, пропускаючи лиш імена деяких осіб та назви деяких місцевостей зі загально відомих причин. Пропускаю рівнож місця, де говориться про родинні справи.

**

„С... а годі вирвати з під большевії. Там робиться пекло на землі. Роблю всякі старання та неможливо. Пограничні села як Мильнів, Сливниця, Красічин, Тернівці виселили. Де вони опинилися, ніхто не знає. Інші села якось єще задержали але певним є, що цеї осені виселять також бо заборонили орати і сіяти.

Що пишуть у часописах і книжках про СССР, це може щойно десятий процент того всього, що там діється. . . .безпардонно винищують наш нарід український всіма можливими способами. Багато людей постріляли, вивезли на Сибір, розлучаючи при тім родичів від дітей. Цьогорічне збіжжя не позбиране з поля. Це така більшевицька господарка.

Всі бувші українські установи порозвязували, бібліотеки попалили, а видавництва перемінили на чисто більшевицькі. Школи також переробленi на більшевицьку систему, релігії нема, російська мова обовязкова, на університетах викладають на всіх виділах комуністичну ідеольогію й історію партії, а про правдивий, професійний вишкіл не дбають. Семинарі розвязані.

Товарів жадних не можна дістати. В дійсности нема ні текстильних, ні скіряних виробів. Навіть споживчих артикулів нема, хоч край рільничий.

Границь дуже сильно пильнують, так, що тепер втікнути дуже тяжко.

Проти релігії ведуть дуже сильну кампанію, хоча, як самі стверджують, на галицьким ґрунті вона зовсім не приймається. Священикам передше були дещо залишили, а тепер забрали всьо, що мали. Деяких вивезли на Сибір, а на церкви понакладали великі податки. Наприклад на перемиську катедру наложили 14 тисяч рублів на рік 1940. Дез їх взяти, коли москалі попередно всьо забрали, але нарід хотяй голий і босий зложить останнє і не допустить до замкнення церкви. По селах, де на означений час не зложили наложеного податку на церкви, позамикано церкви, але божниці всі втворені... Наші епископи всі залишилися на своїх місцях, а Митрополит видав заборону священикам покидати своїх вірних і втікати за границю. Для українців в Німеччині вислав епископа Лакоту, який перебуває в Ярославі. Митрополит висвятив нового епископа, в осени 1939 року, яким став ректор львівського семинара д-р Сліпий. На випадок смерти Митрополита він мав би стати галицьким Митрополитом. Загально церква добре держиться завдяки мужній поставі Митрополита, епископів, священиків і загалу народу.

В більшевії живуть люде цілий час в великому страсі, бо кожної хвилини може підїхати авто Н.К.В.Д. (давніше Ґ.П.У.) і забрати так, що всякий слід пропаде, що дуже часто трапляється. Ще більша нужда і голод є на Великій Україні, де за двадцять років більшевики винищили 13 міліонів українців. Це попросту жах! На кого в селі завізьмеється комісар, а комісарами є переважно не-українці, так пиши щось пропав. Ніхто по тобі сліду не знайде. От бачите, яке там життя. А ті всі, що в Америці захвалюють „рай", хай їдуть переконатися. Найбільші бувші польські комуністи вже всі повтікали з Росії.

Поляки в Галичині наробили много шкід, постріляли багато невинних священиків, около сто, а також свідоміщих людей. Виловили вони перед самою війною найсвідоміщий елемент і по дикому, по звірськи з ним обходилися. Однак і вони дістали.

В Кракові виходить часопис „Краківські Вісті" що другий день і місячник. Друкують много книжок. В Празі виходить тижневик „Наступ" і місячник „Пробоєм". В Перемишлі видає Костюк „Місіонар". Він має на Засянні українську друкарню..."

Ок.

ХОЧЕТЕ ЩОСЬ ЧИТАТИ? — Так виглядає бібліотека старинного Голенд Гавзу в Лондоні, як її розбила німецька бомба.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відозва Відділу А. Ч. Хреста.

Український Відділ Американського Червоного Хреста в Ню Йорку подає до відома, що дня 24. листопаду б. р. відбудеться історична подія, якою буде велике свято виміни прапорів. Український прапор буде переданий Американському Червоному Хрестові, а Американський Червоний Хрест передасть свій прапор Українському Відділові А. Ч. Хреста в Ню Йорку. Це свято виміни прапорів відбудеться з військовою парадою, з американськими військовими представниками і представниками американського леґіону. Будуть теж представники Американського Червоного Хреста з Вашингтону.

Щоб те свято випало величаво, мусимо до нього належно підготовитись. Також треба дати грошеву допомогу, бо треба значної суми грошей, щоб купити прапор. І є інші видатки, котрі Український Відділ А. Ч. Х. мусить сам понести. Не маючи на це фондів, він звертається до українського громадянства за жертвами на ту ціль. Гроші слати на адресу: Ukrainian Unit of American Red Cross, — 78 St. Marks Place, New York, N.Y.

Т. Гарачай, голова.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НА ЛІНІЇ МАЖІНО. — Висока трава заростає лінію Мажіно, великі фортифікації, що коштували Франції грубі міліони долярів. Тепер німецькі жовніри косять на ній траву.

З МУЗИКИ.

(Докінчення)

Крім того сама мова фортепіяну в цих опрацьованнях є „загально музична", а сюжет і пісня є українські. Отже колиб з повіні фортепіянових звуків на нас дивилось українське обличча (як це у покійного Лисенка), тодіб задача була розрішена як найкраще. Бо одягать селянку в царську одіж — це робить її смішною, а артистично удосконалить красу її власного, селянського одягу, — це зробить її краще цариці. Тож і цей бік справи, дуже важний і його не варто ігнорувать, тим більше, що він дає безліч можливостей при композиції. Отже зроблені завваги є, як сказано раніш, „desiderata" з цілком природнього бажання, щоб гарне було ще кращим.

А поза цим вся програма цих пісень вражала неймовірною красою й багацтвом. Враження таке, наче на темнобарвний дорогий килим висипано скарб найкращих самоцвітів, перлів та діямантів. Очі розбігаються, й не знаєш, який взять в руки першим, а разом з тим не знаєш, що краще: камінь, чи його оправа. Прийшлось би писать окрему розвідку про кожну пісню, колиб треба було сказать, котра з них краща. Вони всі кращі. Меніж особливо уподобались такі: Барвінського „Колискова", яку я в свій час „вокально орхестрував", та яка у виконаню моєї Капелі завоювала цілий світ. На мою думку, це найкращий зразок „Колискової", який колибнебудь утворено. Далі: К. Богуславського — „Чи ти, ненько, чула", чудово розроблена зі зміною мельодії в третім і четвертім віршу. Л. Ревуцького „Перепеличенька", сатирична (XVII ст.) з репертуару кобзарів, розроблена доречно, дотепно, ріжноманічно й характерно. Дуже оригінальна М. Тіца „Та не знала моя мати" й просто пориваюча „Ой, джигуне" Ол. Чишка. Не можна не згадать також про Лиськову чудову Весільну „Не стій, вербо", без огляду на недоречний, не виправданий текстом, за короткий мінор серед загального урочисто-святочного весільно-обрядового мажору.

З двадцяти двох своїх пісень, проф. Рудницький дав тільки пять. Всі вони розкішні, пишні звуково й багаті гармонічно, не кажучи вже про фортепіянову техніку. З них треба відмітить: радісну, ясну мов сонце „І по цей бік гора", до жаху мрячну й понуру Гуцульську „Колискову", — світлу, лагідну й делікатно ґраціозну Бойківську „Ой, радаб зірка зійти", а зокрема Кубанську „Та пропив чоловік". Остання є цілковитий шедевр у всіх відношеннях. І хоч фортепіянова фактура нагадує російського Мусоргського, але загально настрій цілковито український.

Честь і слава нашим композиторам, що й в цій галузі піднесли українське мистецтво до верхів світового значіння! Одне можна тільки пошкодувать, що ці твори доступні для виконання тільки великим фахівцям, а через те не часто їх почуєш у відповіднім викладі. Треба таких артистів, як пані Сокіл та проф. Рудницький, щоб показать їх світові у всій красі й принаді.

Цілком заслужено приймав свою частину загального успіху й п. Т. Онуфрик з хором церкви св. Юра. Коли говорить про хор п. Онуфрика, то треба залишить далеко на боці поняття аматорщини й всього, що з цим звязано, та що поневолені зеднується з словом „Американський церковний хор". Перед нами прекрасно збалянсована, чудово вишколена й здисциплінована співацька ґрупа, з свіжим, молодим звуком, правда трохи затяжким в теноровій секції. Карність, уважливість та слухняність маркують інтеліґентність співаків, та їх серіозне ставлення до своєї справи. На протязі всього концерту я не помітив жадного байдужого обличча, жадної пари очей, не втоплених в свого диріґента. Це все робить найкраще зовнішнє враження, а разом з тим дає диріґентові можливість розпоряжать кожним своїм співаком. Все співається напамять. Якість хорового звуку цілком добра, вільна від присмаку того страшного „білого" „е-е-е-каня", яке характеризує більшість наших хорів, та від якого чамріє слухач і впадає в параліж критик. Хор має атаку звука, а це відчиняє йому двері до інших можливостів хорового виконання — стаккато, сфорцандо, піяніссімо на швидких темпах і т. д. Філіровка звука з форте на піяніссімо гарна у всіх реґістрах, також як загальний віддих і дикція. Взагалі тут вже може бути мова про „правдивий хор", від якого можна вимагати розвязання серіозних проблем хорового мистецтва. А що кожний хор є дзеркалом свого диріґента, то за все сказане перший і головний кредит належить пану Т. Онуфрику. Він успішно й з користю для справи переводить в діло засади хорового співу, засвоєні „Сімкою Злучених Хорів", до якої він зо своїм хором належить. Можна поґратулювати його орґанізації за повний успіх на цьому шляху. Все що співалось, проспівано добре й з темпераментом. Хіба що можна побажать трохи більше чіткости в швидких пасажах „Покаянія" Веделя. Програма мала характер випадковий і цим тільки, я думаю, й можна пояснить, чого туди затесався шматок Давидовщини („Стелися барвінку"), який, хоч звучно написаний і добре проспіваний, все таке понижує цінність програми та не личить серіозному хорові.

Всі виконавці, артисти й хор, мужньо боролить з неймовірними акустичними умовами „Карпанія Голл" і це надавало концертові героїчного характеру.

Д-р Олександер Кошиць.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Мир, від. 324. відбудуться в неділю, 10. листопада, в домі Укр. Громади на 23-тій і Брави, в 2. год. пополудні. Є важні справи, тому проситься всіх членів на цих зборах бути. — О. Горохівський, предс.; П. Максимович, касієр, М. Туркот, секр.

Населення Ґренляндії складається з 16,200 ескимосів і 400 европейців.

ФУНКЦІЇ СТЕЙТОВИХ РОБІТНИКІВ

Половина робітників нанятих стейтами працює на дорогах і по шпиталях.

Відділ Переписного Бюра у Вашингтоні, котрий веде статистику робітників при стейтових і місцевих урядах, виказує, що в суперечь загальному припущенню, число людей, нанятих до праці стейтовими урядами від 1929 року, значно перевищило число державних робітників.

Дослід, який зроблено на те, щоби добути повні і точні інформації про найбільш чинний поділ державних функцій між стейтові і місцеві уряди, виявляє, що більш як половина усіх стейтових робітників працює на дорогах і по шпиталях.

Після того звідомлення виходить, що з кожних двацять стейтових робітників, шість працює на дорогах, а чотири по стейтових шпиталях. Дальших чотири робітники заняті працею суспільного добра та охороною. Ця праця майже однаково поділена між адміністрацію системи відшкодування безробіття, добродійну акцію, поліцію та іншу охорону, а также поправу. Двох стейтових робітників з кожних двацять виконують обовязки в адміністрації, законодавстві та судівництві; один призначений до розвитку і косервації природних багатств, а праця оставших трьох робітників іде від обовязків звязаних зо здоровлям, санітарністю, наукою, бібліотекою та розривками до заряджуванням системою монополю алькоголічних напоїв та іншої громадської служби.

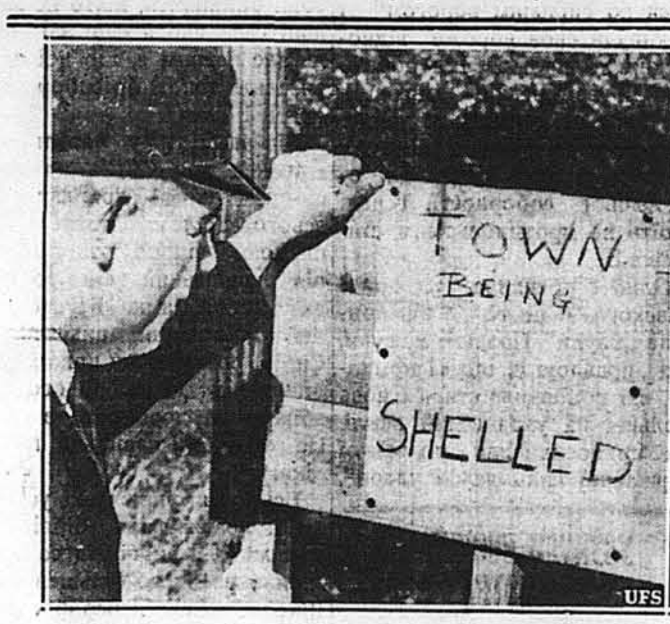
Звідомлення дальше виказує, що деякі функції мають більшу вагу в одних стейтах ніж в інших. Таким чином пересічна пропорція робітників, працюючих на дорогах, виносила 31 відсотків у всіх стейтах, кромі пятьох, а саме: Ню Гемпшир, Вірджінії, Вест Вірджінії, Норт Каролайни та Невади, де такі робітники становили 45 відсотків, коли знова в однім стейті, цебто Висканзин, працювало на таких роботах тільки пять відсотків стейтових робітників. Число шпитальних робітників виносило пересічно 20 відсотків у всіх стейтах, кромі стейту Ню Йорку, де число перевищало 35 відсотків, коли в стейтах Вест Вірджінії, Норт Каролайні, Айдаго, Юта і Невнаді таких робтників було менше ніж десять відсотків.

Однак той звіт виказує, що з департаменту освіти тільки адміністраційні робітники були включені у звідомлення.

Те звідомлення дальше виказує, що пересічна платня стейтових робітників, після окремого виказу з місяця січня 1940 року, виносила по $108 місячно. Однак пересічна платня подиноких робітників після їх функцій виносила як слідує: загально робітники в адміністрації, законодавстві та судівництві діставали приблизно по $162 місячно; робітники охорони $146; на дорогах $97; у шпиталях $75; добродійних установ $95, а робітники виконуючі інші функції, кромі шкіл, діставали пересічно по $119 місячно.

Загальна Рада — ФЛІС.

Корки до фляшок зо соком або сиропом належить намочити в кипячій воді перед закоркуванням фляшок.

ОСТОРОГА. — Щоби остерегти автомобілістів, що хочуть переїзджати через це місто підчас німецького рейду заряд міста виставив при вїзді до міста цю осторогу.

ЩО БУДЕ З ДЖАНОМ ЛУЇСОМ?

ВАШИНҐТОН. — Джан Луїс, голова К. П. О., який в виборах заявився за Вилкого, а навіть обіцяв уступитись з головства К. П. О., коли вийде Рузвелт, мовчить тепер про вислід виборів. Його приятелі кажуть, що він таки додержить слова, і уступить.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В Обурн, Н. Й., помер 5. листопада 1940, наглою смертю

МИКОЛА ҐАРБІНСЬКИЙ

член Тов. Запор. Січ, від. 283. У. Н. Союзу. Вступив до У. Н. Союзу в 1937. році.

Покійний родився в Обурн, Н. Й. Прожив 33 роки. Оставив у смутку жену й двоє дітей, ікотрі належать також до У. Н. Союзу.

Похорон відбувся в пятницю, 8. листопада, в годині 8.30 рано.

Хай земля буде Йому пером!

Григорій Мулик.

У Дирфіл, Масс., помер дня 31. жовтн 1940.

ІВАН КОСЦУК,

Член Братства Галицька Січ, Відділ 207. У. Н. С.

Покійний родився в Селі Ясинів, повіт Броди, Галичина. Приступив до Союзу тому двацять кілька літ. Прожив 61 літ. Брав колись живу участь у Товаристві й Парафії.

Похорон відбувся дня 3. листопада з української католицької Церкви при участи Братства і приятелів. По Службі Божій відпроваджено на український цвинтар.

Покійний лишив жену і три сини і два внуки.

Нехай земля буде Йому легка!

Василь Гудима, секретар.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТАРЗАН, ч. 149. Остання година.

Боггду був цілий захоплений тим, що помогти Тарзанові. Через те він забув про власну небезпеку.

Як він перескакував через довгу галузь голодний леопард скочив на нього.

Тимчасом Тарзан натрапив на слід слонів. Він хвилю вагався. Залім йому нагадав: Коли не дістану бодай 50 слоневих клів, ти сконаєш".

За хвилю Тарзан завважив стадо слонів. Тепер щойно прийшла критична хвиля.